

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De Sanctorum Festiuitatibus Anni totius, & aliis solemnitatibus - Opvs
Novvum, Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue] Scriptoribus
plenißimum, cum occurentium fidei controuersiam tractatione Editio
Qvinta. Nvnc Demvm Integre Svppletæ, Concionibvs Per Octauam Vener.
Sacramenti ...

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

In Festo S. Michaelis Archangeli.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56262](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56262)

ia auaritiæ telonio affixi sedemus. Ex eo nos educas, quæsumus, vt Matthæum eduxisti, nos conuerte, ipsum vt conuertisti, quo vitæ ratione in melius commutata, & a peccatorum maculis emundati, regnum illud cœlestē omni bonorum affluentia redundans, tandem adire valeamus, cuius nos confortes SS. Trinitatis personæ, Pater, Filius, ac Spiritus sanctus efficiant. Amen.

IN FESTO S. MICHAELIS ARCHANGELI.

Partitio.

1. De Angelorum no. custodia.
2. Quod angeli custodes hominum deuote sunt colenti.
3. De effectib. nonnullis custodia Angelorum.
4. De portis quatuor humanis per utrosq. Angelus obsessi.
5. De S. Michaelis inter Angelos præminentia generatim.
6. In qua Hierarchia speciatim sit Principis in primano, an tertio ordine primo.

Archangele Michael constitui te Principem super omnes animas suscipiendas.

FIGURA.

19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Senacherib Assyriorum Princeps cum Ierosolymitanam ciuitatem numerofo exercitu, cui parem Iudæa non viderat, cinxisset, & omnem se regionem ferro & igni vastaturum comminatus esset, nisi auxilium cœlestē affulisset, ecce vidit angelum cœlo descendere, qui velut cœlestium legionum præfectus, quadam nocte Barbarorum castra ingressus, vnico momento centum octoginta quinq. hominum millia vincte gladio interemit. Cum fortitudinem, animum & gesta angeli huius propius intrator, crediderim, nec etiam vane, vt pote sanctorum Ecclesiæ Patrum auctoritate nitens, sub illius imagine magnam illum an-

gelum, cuius hodie festum celebrat Ecclesia, Michaelē depingi, qui propterea caput ac ductor angelorum, spirituum cœlestium princeps, animarum coram Deo præsentator, turmarum angelicarum dux, & generalis diuini exercitus vicarius est appellatus. Vt vero vos de veris ac supremis gloriosi huius Archangeli effectis ac gestis dicentem audire, & ipse eadem proferre possim, S. sancti operæ & auxilium, solitis & consuetis gloriosæ Virginis, quæ vera angelorum Regina est, precibus & intercessionibus postulemus, atq; in hanc rem omnes eam angelicis verbis salutemus.

AVE MARIA.

Ea Theologorum ac Philosophorum omnium quoad vniuersi totius gubernationem directionemque fuit semper opinio, magnum illum DEVM maiestate terribilem, vnitatem adorabilem, & potentiam infinitam, inferiora & terrena non nisi per media regere ac gubernare. Carterum tria in hoc mundo loca sunt & videri queunt, tam conditione, quam situ & ordine meritum inter se discrepantia, supremus, in quo solus Deus, qui in altis habitat, & hu-
 milia respicit in cœlo & in terra: infimus, in quo tum homines & animalia, & tum omnia corpora inferiora in naturæ officina producta commorantur, & medius denique, qui tam corpora cœlestia quam angelos comprehendit.

I.
Tria loca in mundo.

Psalm. 112.

Adeo vt sapiens ille & omnipotens mundus gubernator, cuius nutu ac prouidentia omnia conseruantur, inferiora hæc superiora corporum influxu & adminiculo dirigit ac tueatur. Hinc enim pluuia & serenitates, nives, grando, ros matutinus, gelu, pruina noctis, ac diei vicissitudo, quatuor anni tempestatum varietas sapienter ad rerum omnium productionem generationemq; disposita & concinnata enascuntur. Homo porro cum essentia sua è duabus sit compositus partibus, corpore inquam, & anima, quod in statua illa Nabuchodonosoris caput aureum & pedes luteos habente, (hic

Dan. 2.

corpo-

corporis illis animi imaginem, gerentibus, representatum est, cumq; corpora superiora nullam in animam illius potestatem & ius obtineant, admirabilis ille prouisor spiritus quosdam coelestes, ad hominum animas regendas gubernandasque & ad finem suum quocunq; medio possibili conducendas destinavit, vnde Plaltes: *Qui facit angelos suos spiritus, & ministros suos ignem & cinerem, &c.*

Psal. 8.

Psal. 103.

Signa amoris diuini erga hominem.

Deus in amando excelsus, & communem amoris legem transgrediens cum non putaret, caelum & quidquid sub illius conuexis & fornicibus continetur in vsum nostrum condidisse, facis esse ipsum quoque quod sub & in caelo continetur, id est, Angelos nobis elargiri voluit, vt scilicet salutem nostram promouerent, nos defenderent, & ab omni vitæ discrimine & aduersitatibus tuerentur. Cum vero inter Angelos quidam supremi sunt, & supremum locum obtinentes, vti sunt, qui supremam hierarchiam constituunt, quales sunt Seraphini, Cherubini & Throni, quorum est semper supremo numini assistere, & ab eo non recedere, omnes tamen ad hominum salutem tutelam, coramque salutem procurandam destinati, iuxta illud Apostoli: *Omnes sunt administratores Spiritus in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capiunt salutis.*

Hebr. 1.

Angeli filij Dei dicuntur.

Satis haud dubie amorem suum declarauerat Deus, & qua hominem benevolentia prosequeretur indicauerat, cum magnum illud & splendidum totius vniuersi palatium construxit, & caelum inquam tot stellis variegatum, terram tot fructibus fecundam, arboribus conuestitam, mare denique tot piscium generibus locupletatum, in vnus hominis vsum e nihilo producit. Quem affectum Propheta demiratus exclamat: *Domine, quid est homo quod memor es eius, &c. Minuisti eum paulo minus ab Angelis, &c. omnia subiecisti sub pedibus eius.*

Tamen in amando excelsus, & communem amoris legem transgrediens cum non putaret, caelum & quidquid sub illius conuexis & fornicibus continetur in vsum nostrum condidisse, facis esse ipsum quoque quod sub & in caelo continetur, id est, Angelos nobis elargiri voluit, vt scilicet salutem nostram promouerent, nos defenderent, & ab omni vitæ discrimine & aduersitatibus tuerentur. Cum vero inter Angelos quidam supremi sunt, & supremum locum obtinentes, vti sunt, qui supremam hierarchiam constituunt, quales sunt Seraphini, Cherubini & Throni, quorum est semper supremo numini assistere, & ab eo non recedere, omnes tamen ad hominum salutem tutelam, coramque salutem procurandam destinati, iuxta illud Apostoli: *Omnes sunt administratores Spiritus in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capiunt salutis.*

Eo vero maior & amplior nostra erga Deam obligatio, quo essentia & natura spirituum illorum coelestium, in salutem nostram destinatorum, & nobilior & sublimior. Scriptura porro tam sublime illos effert, adeoq;

nobiles efficit, vt filios Dei illos nuncupare non vereatur. Nam apud Iob loquens Deus ait: *Quis dimisit lapidem a gulari eius, cum me laudarent simul astra matutina. & subilarent omnes filij Dei? quæ verba glossa ordinaria exponens addit: *Astra matutina & filij Dei, id est, Angeli.**

Ezechiel vero lapides igneos & arduos illos nuncupat, lapides quidem ob fortitudinem & constantiam; ignem vero ob ardentem quo nos prosequuntur amorem & affectum. Quare de Luciferi casu & præcipitio loquens ironice & satyricè illi exprobrat: *Et tu Cherub ex te, posuisti in monte sancto Dei, in medio apud ignitorum ambulasti. Id est, Proh, quanta tua calamitas est, infelix Lucifer, quod cum olim honore & gloria in sancto Dei monte afflueres, in imas abyssi voragine, magna tua infamia te præcipitasti, quiq; inter angelos, qui velut igni lapides, ambulare consueueras, iam extinctus es, & carbonis instar nigricans, pœnis æternis inuolutus.*

Itaas porro eos milites Dei, coelestes bel-latores, & mundi præsidarios nuncupat, les & cunctinque Dei personaloquens ait: *Super muros Ierusalem tuos terram conuexis custodes, tota die & nocte non tacebunt. Quod de Ierusalem hic duntaxat dicitur, absolute de vniuerso hominum genere & mundo intelligendum, super cuius muros idem Deus Angelos & Cherubinos, velut custodes collocauit, qui excubarent, noctesque diesque circumspicerent; ne quid homo detrimenti caperet. Hoc Plalmista etiam confirmat dum ait: *Immittet Angelos Domini in circuitu mentium eum &c.**

Rex qui plures imperio suo continet prouincias, & regna, si qua aduersus illum turbas mouent & cristas tollunt, è pacato quietoque regno milites & duces, quorum fidem & obedientiam perspectam habet, seligere solet, qui in turbulentis illis regionibus, velut præsidium sint, & regiam auctoritatem taceantur. Deus æternus magnus quidam Princeps est, imo Regum Rex, & Dominus dominantium, plurima imperio suo regna subdita habet, regnum caelorum, regnum mundi, & diaboli regnum. Pimum illi mo-

Iidem lapides igni.

Sunt vigi-

les & cuncti

super muros

Ierusalem

tuos terram

conuexis

custodes,

tota die &

nocte non

tacebunt.

Quod de

Ierusalem

hic duntaxat

dicitur,

absolute de

vniuerso

hominum

genere &

mundo

intelligendum,

super cuius

muros idem

Deus Angelos

& Cherubinos,

velut custodes

collocauit,

qui excubarent,

noctesque

diesque

circumspicerent;

ne quid

homo

detrimenti

rigerum & penitus subiectum est, alterum pace perpetua gaudet: *Qui posuit fines tuos pacem*: tertium vero rebellionem & turbas mouet, inquietum est, atque hic audire voces illas est: *Quis noster Dominus est?* & : *Nolumus hunc regnare super nos, & non habemus Regem nisi Cæsarem*. Quamobrem vt turbulentos hos cõpescat, & authoritatem suam in hoc mundo aduersus maleuolorum audaciam tueatur, è peccato & tranquillo cælorum regno milites & duces loci naturales, id est, Angelos; qui si delissimi illi sunt & fuere, ac semper obsequentes, destinant. Etiam plusquam quinque annorum elapsa sunt millia, ex quo magnus hic Princeps suis præfidia hæc expõsis, alit, & ad totius vniuersi conseruationem & hominum salutem fouet.

Cum custodum & præfidiariorum hic incidat mentio, video, Sponsam Salomonis de custodiis quibusdam maiorum loqui, in quos illa dilectum per plateas querens, incidit: *Inuenerunt me vigilantes qui custodiunt ciuitatem*. Ambrosius & Rupertus hunc exponentes locum de Angelis eundem interpretantur, eosque veros mundi ciuitatis custodes esse asseuerant, quod eorum curæ custodiaque totius orbis terrarum & animarum nostrarum salus concredita sit. Ideoque in scriptura milites & pugiles dicuntur.

Ipsam quoque ex alio Canticum loco eruo. *Quid videbis in Summite, nisi choros castrorum?* Porro per castrorum choros & turmas militantes omnes sine dubio Angelos intelligunt, qui velut milites in turmas, centurias & legiones distributi, magnum exercitum constant, sed milites validi, generosi & fortissimi. Huius figura erat ille, quem vidit Daniel, brachia habentem ferrea, & Chrysolito vestitum, ferrum, robur, gemma nobilitatem & excellentiam figurabat.

Origenes in eundem incidens conceptum, & exploratores, quos Iosue in Iericho destinauit allegorice exponens, ait, Angelorum eos figuram gessisse, qui quotidie a Deo ad mundi conseruationem huc & illuc emittuntur.

Gregorius locum illum Iobi exponens: *Bessai tom. 3. De Sanctis.*

Cum Regibus & consulis terra, qui edificant 4. Moral. 31. sibi solitudines, ait per Reges & consules terræ beatos Angelos denotari, qui velut Principes & mundi consules, omnia hominum negotia administrant & munditutelam habent.

Hisronymus eiusdem Iobi locum interpretans, *Columna cæli contremiscunt & pauent In Iob. 26. ad nutum eius*, per columnas Angeli intelligi asserit, qui quod in gratia confirmati & stabiliti sint columnis & fulcris inconcussis similes esse dicuntur, qui tamen in omnipotentis Dei omnia concutientis conspectu, contremiscunt & pallent. Tam scilicet maiestas eius terribilis est.

Denique vt exordio huic finem imponam materiam propositam aggrediar, dico Angelos substantias illas corporeas esse, & intelligentias illas Aristotelicas, & Spiritus illos cælestes, quorum dux & caput gloriosus Michael est, in cuius laudem hodie Ecclesia canit: *Archangele, Michael constitutus es Principem super omnes animas suscipiendas*, & in cuius prædicationem hodie mirabilia proponam, & concionem in deo membra dispartiar, primo naturam, excellentiam & Angelorum effectus in genere, altero Archangeli Michaelis laudes, dignitatem ac merita prosequar. Vos benignas aures accomodate.

Quod ad primum attinet sciendam, iuxta magni Theologi Dionysij, & Diui Angeli Thomæ doctrinam, omnes Angelos nouem cho-
I. uem esse distinctos ordinibus, & tribus ros & 3. hierarchijs comprehensos, & ex omnibus a hierarchias
distributi, de qua Ecclesia canit: *Cumque omni militia cælestis exercitus*. Tres primæ hierarchiæ ordines similes sunt Nobilibus & Principibus magni alicuius Regis, qui semper & quotidie Maiestati illius adstant & obsequuntur. quales sunt Duces, Comites & Barones, nobiles conclauius regij, & illius economi, secundæ hierarchiæ similes putem regij ministri & magistratibus, quales præfides, libellorum supplicum examini præpositi, præfecti generales, prætores prouinciarum, consiliarij statuum, duces militares ac tribuni: denique tertiæ & postremæ, qui ad ali-
Eccce quas

quas prouincias destinantur, & singulorum hominum curam gerunt, imaginem gerunt eorum, qui in bene instituta republica, consulum, pratorum, iudicum inferiorum, commissariorum, consiliariorum in curijs subalternis sub autoritate magni cuiusdam Principis terræ partes agunt & munus.

Angelorum numerus infinitus. Tantaporro spirituum cœlestium multitudo est, vt exprimi nequeat, nec numerus illius exacte subduci. Daniel non nisi per millium millia illos computat, finem inuenire nequit: *Milia millium ministrabant ei.* Quin & Iob illos derisui habet & explodit, qui numerum illorum inuestigare se posse confidunt, aitque admirans: *Numquid est numerus militum eius?* Plura addit etiam Diuus Thomas, ait enim cœlestes hosce milites ita reliquis naturæ rebus numero præcellere, vt cœli magnitudine reliqua sub aere comprehensa corpora superant.

*Dan. 10.
Iob. 25.*

1. p. 7. 50. 3.

Quod si verum sit, vt esse verissimum mihi persuadeo, tam sancto & celebri viro id referente crediderim hinc angelorum & pulchritudinem, & excellentiam euidenter ostendi posse, addens enim quod idem Thomas alio loco docet, omnes angelos specie inter se differre, vt ab aquila differt columba, Luscinia ab achatide, coruus à psittaco, atque ita de ceteris, & simul illud Aristotelicum axioma respiciens, *rerum species numerorum rationem imitari;* id est, quod quemadmodum numerus superior inferiorem comprehendit & aliquid illi proprium adiungit, ita quoque species superior omnes inferioris perfectiones ac suam præterea velut particularem completatur, hinc inquam, eruo & cognosco, & palam profiteri cogor, spirituum illorum pulchritudinem comprehendi, aut percipi non posse.

1. p. 7. 50. 4.

Pulchritudo angelorum astruitur. Vt sententia hæc fiat manifestior, ab vltimo & infimo angelorum ducamus initium, quem rebus ceteris corporeis pulchritudine perfectioneque præcellere credimus ac supponimus. Quod testatur angelus ille Danielis, quem vbi Propheta conspexit, tantus è vultu illius fulgor maiestatis emicuit, vt teste scriptura, parum abfuerit quin exanimis in terram ceciderit, atque secundus angelus omnem inferioris simul & propriam perfectionem continet: tertius merita & perfectionem aliorum duorum, suam etiam superaddens: quartus denique priorum trium pulchritudinem in se continet simul & suam: adeo vt hac ratione ab inferioribus ad superiores, per omnes angelorum choros, vsque ad seraphinorum supremum ascendendo, cum ille omnem omnium angelorum inferiorum excellentiam, præter suam propriam, quæque singularem speciem contineat, in se complectatur & angeli numerari nequeant, magna & perfectio & pulchritudo in eo contineri dicenda sit. Quanta vero in Deo, qui omnes infinito intervallo præcedit, futura? O secreta, o mirabilia!

Lib. de diu. nomib. 6. 4.

Sanctus Dionysius tractans eadem, & spirituum illorum & substantiarum immaterialium essentiam examinans, definitionem quandam ex imis naturæ penetrabilibus, quæ pulchritudinem quandam singularem & admirabilem denotat, hinc elicit, *Angelus, inquit, est imago Dei, manifestatio inuisibilis lucis speculum purum lucidissimum immaculatum.* E quibus verbis hoc excludamus argumentum, nihil Deo perfectius, nihil lumine pulchrius, nihil speculo politius & æqualius, atqui angelus primi imago est, manifestatio alterius, & tertium effectu. Ergo perfecta, pulchra, & penitus admirabilis creatura est.

Plura & maiora habet Anselmus, asserit enim si angelus cœlum stelliferum subterit, & omnes stellæ in Soles conuerterentur, lumine illum suo & splendore omnium sidera obscuraturum ac tenebras quodammodo offusurum. Addit insuper Angelum illum fulgore & pulchritudine sua tantum solium illorum splendorem superaturum, quantum opacam & caliginosam terram sol lumine antecellat. Hinc colligi potest, quanta eorum sit pulchritudo & perfectio.

Tanta scilicet vt, præterquam quod commune inter homines prouerbum sit, quod, dum aliquid pulchritudinem extol-

lers

lers

Hominum
pulchritu-
angelice
data.

lere volumus, eum angeli instar pulchrum esse asseramus, scripturæ quoque loquendi sit modus, homines pulchros angelis comparare. Hinc sanctus Lucas de gloriosi protomartyris Stephani donis perfectionibusque loquens faciem ei Angeli instar pulchram & splendidam habuisse dixit: *Et inuidentes eum omnes qui sedebant in Concilio, viderunt faciem eius tamquam faciem Angelus.*

Epist. 15.

Longius quoque Proverbium hoc petuum, nam in veteri testamento vsus habuit: Regina enim Esther maiestate, & excellentia Regis Assueri consternata, qui in centum ac viginti prouincias dominium & imperium coercebat, ab India ad vsque Æthiopiã, ait: *Vidite Domine, quasi Angelum Dei & consurbatum est cor meum pro timore gloria tua, valde enim mirabilis es Domine, & facies tua plena est gratiarum.* Quasi diceret: Mirum tibi est potens Rex videri non debet, si ad maiestatis tuæ intuitum animus me defecerit, & deliquium passa sum: vt enim te conspicata sum, adeo mihi pulcher & perfectus visus es, vt angelum me videre mihi persuaserim: mirabilis enim es, Domine, & facies tua omnigenam gratiam spirans.

Gen. 18.

An non profecto admirabile, beatos illos spiritus, adeo excellentes, perfectos, & essentia pulchros, in tutelam nostram ac protectionem destinatos esse, ac notu diuque in misellorum ac plebeiõrum defensionem excubare. In huius rei figuram vidit olim scalam Patriarcha, per quam Angeli summa diligentia & ascenderent, & descenderent. *Viditque in somnis scalam stantem super terram & cacumen illius tangens cœlum, Angelos quoque ascendentes & descendentes per eam.* Quam visionem exponens Bernardus ait: *Nunquid sedentem quempiam aut stantem vidit? certe non, quia non habemus hic manentem ciuitatem, nec futuram adhuc possidentes, sed inquirimus: & vt eam consequamur, & in eis similes simus, Angeli summo studio, ac diligentia ascendunt & descendunt.* Quibus è verbis non secus atq; ex ipsa Patriarchæ visione colligere licet, quantopere de salute nostra solliciti sint Angeli, cum nostri causa & det-

endant & ascendant, veniant & abeant, nãquamque quiescant, quamdiu hoc in mundo commoramur, sed perpetui custodes nostri sunt.

Idcirco hoc in Psalmo 33. vulgata interpretatio habet: *Immisit Angelus Domini in circuitu timentium eum*, Hieronymus ad fontes Hebræos interpretatur, *Circumdat Angelus Domini in gyro, timentes eum.* Septuaginta vero, *Castra metatur Angelus Domini in circuitu timentium eum.* Quæ phrasæ & loquendi consuetudines sollicitudinem ac curam representant, quam de hominibus gerunt cum custodes & præsidarij sint, non domorum aut castrorum, sed animarum illorum. Testatur hoc Psalmista: *Angelis suis Psalm. 90. mandauit de te.*

Ostendit hoc puero suo Giezi Eliseus, cum ille Syris urbem obsidione prementibus tremere & paueret: cum enim se ad orandum composuisset, ecce serui oculos aperuit Dominus, ita vt montem equitibus & curribus ignitis circum Eliseum girantibus plenum viderit: *Et aperuit Dominus oculos puero, & vidit, & ecce mons plenus equorum & currum igneorum in circuitu Elisei.* Atque omnia hæc per angelorum manus fiebant.

Idem quoque in Genesi legere est. Iacob enim è Mesopotamia cum vniuersa familia, fratrem Esau veritus, qui iam ab ineunte ætate illum persecutus erat, cum descendisset, Angeli patrocinium illius suscipientes, illi occurrerunt: quos mox vt videt, castra Dei illos esse & auxilium cœlitus missum asseruit, *Fueruntque eidem obuiam Angeli quos cum vidisset, ait: castra Dei sunt hæc: quasi his seipsum verbis solaretur, sume animos Iacob, noli metuere, esto iam securus: si n. hominẽ nactus sis aduersarium, ecce angelicam cohortem, quæ te ab omni hostili incursione defensura est.*

Simile quoque libro Canticorum continetur: dicitur quippe lectulus Salomonis à sexaginta ducibus, quibus nulli in Israel fortiores erant, circumdari: qui omnes arma manu præferabant, & bellandi erant exercitissimi, & suum singuli in femore paratum gladium habentes, ad nocturnos, si qui

Ecce 2 forte

forte acciderent impetus propulsandos: *En lectulum Salomonis sexaginta fortiores ambiunt excellentissimi Israel, omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi, vniuscuiusque ensis super femur suum propter timores nocturnos.* Certum est per

Anima iusti comparata lectulo Salomonis.

regium illum thalamum, in quo Salomon noster requiescit ac dormit, vniuscuiusdem Sponsus ille caelestis, cuius deliciae sunt esse cum filijs hominum, requiescit: quinam autem sint egregij illi & validi duces, illum circumstantes satis Psalmographus declarat, dum ait, *Benedicite D. m. no omnes Angeli eius potentes virtute qui faciunt verbum eius.*

Psalm. 102.

Consecutiva egregia ex angelorum custodia.

Egregios hinc conceptus & corollaria educemus, primo, animas nostras lectulos & thalamos esse, in quibus omnipotens requiescat, atque angelos, veteres illos exercitatos bellatores, illius esse custodes constitutos. Secundo, si in lege Mosai- ca caelesti illi Spiritus tam sedulo diligenter: que homines custodiunt, quid non ab illis in Euangelica sit praesidij expectandum: tertium illum, qui tam sedulos ac vigilantes custodes nactus fuerit, secure in vtramque aurem dormire posse ac nihil metuere, vnde Ecclesiasticus: *In conspectu angelorum nolite timere.*

Ecl. 33.

Re ipsa hoc perspectum habuit Daniel, qui in immanissimorum & sanguini & feritati asinorum leonum medio nihil omnino formidans, securitatem suam & a timore exemptionem, angelorum custodie ascribit: *Deus meus misit Angelum suum, & obtinuit ora leonum, & non nocuerunt mihi.* Id ipsum quoque significauit eordata & formosa illa Iudith, cum simili in periculo versaretur: *Vixit Dominus, quoniam custodiuisti me Angelus eius & hinc euntem & ibi commorantem, & inde huc reuertentem.*

Dan. 6.

Iudith. 8.

Psalm. 90.

Quo loco ad Psalmographi sententiam videtur alluisse, qui ait: *Angelis suis Deus mandauit de te, ut custodiant te in omnibus vijs tuis,* ait, *in omnibus vijs tuis,* vt hinc perceptum fiat angelos, vt vitae huius curricula durante & expirante, in statum peccati simul & gratiae, tam in aduersitate quam prosperitate, in sanitate non minus quam æ-

gritudine, deniq; in omnibus vijs, nostri curam gerere.

Quam porro Deus noster providus est, Dei amore auditors, quanto opere de bono & salute nostra sollicitus! vt tam potentes Principes & creaturas adeo excellentes custodie nostrae assignet? Erui hinc & colligi potest, quanti hominem faciat, quanta etiam Angelorum obedientia, imo vero, quantus Dei erga nos miseros amor sit & affectus. Neque enim mirum est angelos eum suos ad nostri custodiam deputasse, cum & filium vnigenitum pro nobis emori in cruce voluerit: *Sic Deus dilexit mundum, & filium suum vnigenitum daret.*

Verba illa Psalmographi Bernardus In Psalm. 90. exponens, *Angelis suis Deus mandauit de te,* admirans exclamat: *O quam debet tibi hoc verbum infirmitate reuerentiam, afferre deuotionem, infirmitate reuerentiam, pro benevolentia deuotionem, pro custodia fiduciam.* Quasi diceret, infinitis obligatus est homo nominibus ad reuerentiam & cultum angelis deferendum, quod semper illum praesentes circumstant: ad pietate & deuotionem quoque exercendam, ob benevolentiam quam illam prosequitur, ad fiduciam simul concipiendam, cum sciat tam valido & ad succurrendum prompto se praesidio communitum.

Tam le. in bono nostro procurando sedulo Angelis alati li & prompti sunt, vt scriptura hoc exponere in scriptura dum vellet, alas illis adiunxit & alatos sapius depinguntur describat, vt hinc constet illos in rebus nostris expediendis curandisque non incedere, sed quam promptissime volare: *Et erant sex ala vni, & sex ala alteri, duabus velabant faciem eius, & duabus velabant pedes eius, & duabus volabant.* Quod igitur alas circa caput in pedibus, & medio corpore praeserant, ostendunt se & initio operis vitaeque & in fine simul & in medio eiusdem, deniq; in omnibus vijs nostris nobis opitulari.

Huc accedens quam proxime Dionysius Lib. de caer. Areopagita in libro, quem de caelestis hierarchia scripsit, illos & alatos & nudipedes, pingi solere asserit, vnum eorum ad Dei mandata exequenda & hominibus succurrendum voluntatem ac promptitudinem: alterum ad ex-

ad exprimendum, ab omni eos terrena con-
tagione ac concreione liberos & exemptos
existere, vt pote qui intelligenti penitus pu-
ra & munda sunt.

Addam hic quod magis vos percellat &
admirari cogat, fuisse scilicet olim Philoso-
phos, qui nescio quo Spiritu, quod modo di-
xi intellexere, ac praesertim quod angeli cus-
todes nobis ordinarij & tutores caelitus co-
stituti essent: Inter caeteros hoc intellexit Se-
neca, ita namq; amico suo Lucilio scribit: Se-
pone, inquit, in praesentia, que quibusdam placent,
unicuique nostrum pedagogum dari Deum non qui-
dem ordinarium, sed hunc inferioris notae, ex horu
numero, quos Ouid ait de plebe Deos: quos porro
veteres Ethnici Deos ordinarios & vulgares
dicebant, Angelos Christiani dicimus.

Ceterum vt sciatis, in quo haec angelorum
custodia & tutela consistat, e quatuor illam
effectis & quadrupliciter elici posse dicen-
dum: primo per subtractionem, qua omnem
hominem peccandi occasionem, illicitum, ma-
teriamque auferunt: quod tripliciter contin-
git, primo praeterita peccata coarguendo, vt
ab ipsidem in posterum sibi caueat homo, vt
cum in libro Iudicium Angelus Israelitis com-
missorum delictorum turpitudinem ob ocu-
los poneret, atq; ideo illos objurgaret, quam-
primum veniam petiere & lachrymis eadem
euerunt. Secundo a praesenti eum peccato, in
quo versatur, auocando, vt Lothum angeli
Sodomitico incendio eduxerunt. Tertio de-
niq; futura, ne committantur impediendo: ita
Balaam cum omne maledictionum genus
aduersus Israelitas depropturus esset, per an-
gelum impeditus fuit. Alterum custodiae an-
gelicae genus in protectione & defensione si-
tum est, ne scilicet toties in peccatu ad quod
a daemone inuitatur, prolabatur, illum praeser-
uando ac custodiendo: quod tribus etiam
modis contingit. Primo dum daemorum po-
tentiam infringunt, eorumq; impetum vio-
lentum cohibent: quod significatum fuit in
eo quod apud Tobiam & in Apocalypsi dia-
bolum angelus vinxerit, & in abyssum praeci-
pitem dederit. Secundo concupiscentie vi-
res elidendo ac debilitando. Cuius rei figura
fuit angelus, qui neruum femoris Iacob elisit
eumq; claudum reddidit: *Terigit neruum fe-*

moris eius & statim emarcuit, animae femur al-
legorice loquendo concupiscentia est: nerui
illius passiones sunt & violentiae: cum vero an-
gelus eosdem incidit, & infringit, tum neruum
concupiscentiae debilitat, ita vt penitus emar-
cescat. Tertio passionis dominicem memoriam
in medio animae nostrae imprimendo: signa-
tum hoc fuit in angelo illo qui signo Tau no-
tauit viros dolentes & lachrymantes: *Signa*
Tau super frontes virorum gementium Porro An-
gelum literam illam Hebraicam gementium
fronti imprimere aliud mystice non est, qua
sanctis animabus dominicae passionis memo-
riam & omnia Caluariae mysteria inscul-
pere.

Tertius angelorum custodientium effe-
ctus in ministerio consistit, eo quod omnes
iuxta Apostolum *administratorij Spiritus sint*.
Et sane Seraphini in terram mittuntur ad ho-
minum corda inflammanda, vt e quarto Re-
rum munus
gum libro manifestum redditur in Angelis,
qui in curibus & equis ignitis apparere: ap-
ud Isai. quoq; in Seraphino qui calculo igni-
to Prophetae labia purgavit: *olauit ad me v-*
nus de Seraphim, & calculo quem forcipe tulerat de
altari. Erc. Cherubini ad serenitatem deltinan-
tur edocendam: testis sit ille, qui Apocaly-
pticos decimo ingens manu volumine tenebat,
& ille ca. 18. qui lumine & fulgore suo vniter-
sam terram illustrabat. Throni emitti solent
ad iudicium peragendum & iustitiam admi-
nistrandam, horumq; munus est, iudices ac
praesides vt leges debito modo intelligant, &
vnicuique ius suum administrent, edocere, vt
in Act. Apostol. dicitur: *Accepit le em in di-*
spositione Angelorum. Dominationes caelo e-
mitti consuevere, vt sensum rationis imperio
subijciant. Hoc designauit Angelus ille, qui
Agari ancilla suavit vt ad heram se conferret,
coram illa se demitteret, eiq; morigeram pre-
beret. Virtutum munus est edere miracula, vt
angelus ille Raphael re ipsa fecit, qui seniori
Tobiae visum reddidit, diabolum coepesuit,
aliaq; miracula praestitit. Potestatum partes
sunt, daemones cohibere, eorum tentatio-
nes infringere, ac violentiam terundere, cuius
rei exemplum in Exod. legimus, vbi angelus
Pharaonis se tyfannidi opponens, inter Israe-
litarum & Aegyptiorum agmen quod popu-
lum

Ezech. 9.

Hob. 1.

Seraphino-

4. Reg. 1.

Isai. 6.

Cherubi-

Apoc. 10. &

18.

Thronoru.

Act. 8.

Dominatio-

num.

Gen. 21.

Virtutum.

Tob. 17.

Potestatu.

Exod. 8.

Principa-
eum.
Dan. 16.
Archange-
lorum.

LUC. 1.

Angelorū.
3. Reg. 19.

IV.

Zach. 1.

Apoc. 7.
Quatuor
animæ pal-
siones per
quatuor ho-
sce ventos
designatæ.

Homo simi-
lis vrbi in
quadro fun-
datæ.

lum Dei insequatur, medium se constituit.

Principatus emittit Dei solet, ad Reges & Principes tuendos & dirigendos: videmus n. apud Danielem tres potentissimos Monarchas Persarum, Græcorum, Iudæorū, ab Angelo singulos edoceri & gubernari. Archangeli præfulum & præfectorum omnium sigillatim curam gerunt, iisque maxime secreta & mysteria reuelant: testis erit magnus ille archangelus Gabriel, qui Zachariæ Pontifici astitit, eique filium nasciturum promisit, atque is ipse Virgini Deiparæ incarnationem Iesu Christi annuntiavit. Denique Angeli ad vniuersi cuiusq; nostrum defensionem, tutelam, conseruationem & custodiam destinantur, vt etiam eis de cibo & alimento prospiciant: exemplo sit, vt alios infinitos omittamus, qui Eliæ prophetæ aquam & panem subcineritium attulit.

Quartum & vltimum Angelicæ tutelæ munus est, consolari: sunt enim afflictorum consolatores, errantium ductores, & ærumnosorum tutores. Testatur hoc Zachariæ dicens: *Angelus loquebatur in me verba consolatoria, & bona.* In huius rei signum vidisse se in Apocalypsi, Ioannes quatuor angelos ait, super quatuor terræ cardines innixos, & quatuor ventos tenentes ne terram perflectant, *Vidi, inquit, quatuor Angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos, ne flarent super terram.* Emblemata hoc denotabat quatuor illos prauarum affectionum turbines & tempestates è quibus omnes tentationes quæ hominem in vitia pertrahunt, proficiuntur, ab angelis propulsari & impediri.

Hoc vt mysterium intelligatur, sciatis oportet singulum hominem, vrbi in quadro fundatæ & ad singulos angulos portam habenti esse persimilem. Primum latus est Oriens, alterum ad Occidentem vergit, alia duo Meridies & Septentrionem spectant: eundem prospectum habent & portæ, sed ita illæ constitutæ sunt, vt ad singulas duo spiritus excubent, vnus malus & alter bonus, hic ad hominum salutem procurandam, eosq; conseruandos, ille vero ad interitum, & damnationem arceiendam.

Prima igitur porta Orientem spectat, atque hinc malignus Angelus animam primæ passionis, id est gaudii, quod primus ille ventus Apocalypticus denotat, oppugnat. Admodum autem princeps, qui vano fructu gaudii præsidet, circa portam hanc, quatuor turmas ad animam oppugnandam collocauit: in prima constituitulus, tripudia, choreas, & lasciuia carmina: in secundam retulit iuuentulorum vanitates, vestium luxum, fucum & aromata mulierum, & historias venereas: in tertio agmine sunt epulæ, conuiuia, ebrietas, gula, ingluuies, impudicitia, immunditia, scurriles, mimici, & meretricij ioci, & quidquid obscœum aut salax profere lingua potest: in quartam coniecit fornicationes, adulteria, stupra, atq; omne libidinis genus.

Bonus è contra Angelus, Raphael, huic inimico se opponens, & miseram animam defensusus, & tentationibus restitutus, sancto quodam dolore & tristitia secundum Deum illam consolatur & corroborat: ita scilicet intrinsecus eam illustrando, vt doleat, & sancta quadam ratione contristetur, veritatem vbi perspicere poterit: atque idcirco quatuor ei radios luminis immitit: primus est suuissimus cognitio, qui adeo splendidus & fulgidus est, vt anima lachrymari vbertim incipiat, vbi Dei sui imaginem in se penitus inquinatam conspicit, & culpæ se ream gratia, grauata, a gloria repulsam, & tartareo supplicio mancipatam agnoscit. Secundus est peccati cognitio: qua delictorum suorum horrorem & enormitatem, multitudinem, grauitatem, poenam ijs debitam, simul & ingratitude nem ob oculos ponit. Tertius mundi cognitio, quo sit, vt perspiciat, quam fraudulente mundi gaudia nos illiciant, fallant, circumueniant, deficiant, ac tandem tædium sui generent. Quartus, Dei cognitio, qui, Deum illius creatorem esse redemptorem, iustificatorem, glorificatorem tandem futurum ostendit. Vnde præclare, vt solet, ait Bernardus: *Insignis D. C. clamat mundus, Ego delicio: clamat Caro, ego inficio: clamat demon: Ego decipio: clamat Christus: Ego rescio. Vide ergo quem sequaris.* Sed ad portas nostras redeamus.

Secun-

Tentatio-
nes diabol-
icæ per pri-
mam animæ
passionem.

Consolatio
nes boni An-
geli aduer-
sus tentatio-
nes gaudij
mundani.

Insignis D.
Bern. sent.

Secunda
passio
rationes

Secunda porta Occidentem spectat, atque hic malignus spiritus, secunda passione, qui est dolor mundanus, animam inuadere & oppugnare solet: hic quidquid in mundo triste, acerbum, noxium, & rædiosum dici aut fingi potest, crudelis bellum infert, ut non immerito illud Psalmistæ repetere ipsa queat: *Inuenerunt me labores mortis, & dolores inferni circumdederunt me.* Abaddon, id est, Angelus exterminator, vel Spiritus diuisionis, qui in Apocalypsi describitur, circa portam hanc quatuor agmina opponit, de quibus Ioannes ait: *Vidi angelos in visione*: in primo constituit inimicitias, odia, suspensiones, perfidiam ac vindictam: in secundo, murmurationem, detractionem, infamiam, rebellionem, discordiam, blasphemiam, maledictionem, & iram: in tertio, bella, homicidia, caedes, incendia, afflictiones pauperum, persecutiones innocentium, ædium conflagrationem, urbium excidia, & regnorum ruinam: in quarto denique lites, proditones, impiorum auxilia, falsa testimonia, & peruersa iudicia.

Apoc.

huius Ange-
li solatio-
nes ad-
uersus tristi-
am mun-
danam.

Apoc. 4.

Illinc vero ex aduerso bonus Angelus, qui Sanctus Michael est, restorationes hæc profligat, & sancto quodam gaudio secundum Deum resistit quod animam ad spiritualia gaudia sustollat, verba illa Apostoli illi oecimens: *Gaudete in Domino semper, iterum dico gaudete*: sanctum vero hoc gaudium & spiritualis recreatio, ad virtutum amorem, ad conscientie consolationem, & ad gloriæ celestis contemplationem inuitat: agminibusque hostilibus quatuor alia obijcit, velut radios quosdam splendoris supernaturalis, qui animos irradiat & illustrat. Primus, est gratia aduersus aduersitates confortans & roborans, iuxta id Apostoli: *Omnia possum in eo qui me confortat*. Secundus, gratia humiliantis sub potenti diuinæ voluntatis manu, qua per patientiam meritoriam sub fortunæ insultibus, & vitæ huius asperitate se dejicit & humiliat. Tertius, gratia exultans, qua cum voluptate & gaudio afflictiones & iniurias mundi humis sustinet ac patitur, Apostolos imitando, *qui ibant gaudentes à conspectu Concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine I & S V consummationem*

Apoc.

Apoc. 8.

pati. Quartus, gratia calefaciens, affectiones inflammans, voluntatem succendens, desideria ad gaudia æterna comparanda exurens.

Tertia porta ad meridiem vergit, atque hic inimicus, tertia passione quæ spes præsumens & insolescens est, euertere animam molitur: hac olim oppugnati fuere illi, quos loquentes Isaias inducit: *Posuimus mendacium spem nostram, & protecti mendacio sumus.* Behe-mota princeps spei vanæ, quatuor hic legiones in aciem explicat: primam occupant Dei obliuio, votorum violatio, Apostasia, sacramentorum contemptus, indigna sacræ communionis sumptio, delictorum excusatio, & sacrorum consiliorum derisio: in secundam adlecta sunt scandalum proximi, innocetum per praua exempla destructio, peccandi consuetudo, & de peccato jactantia: tertiæ ascripta sunt irreuerentia, hypocrisis, curiositas, & vana gloria: in quartam relata, mundi gloria, dignitatum ambitio, honores sæculi, fastus & superbia, minæ & verba, aliorum contemptus, prodigalitas, luxus, auaritia.

Isai. 28.

Bonus Angelus, qui Azarias omnia hæc Boni Angentamina elidit, idque timore Dei, qui in li aduersus tium & apex sapientiæ, quo semper animam vanam spem ad Deum eiusque iustitiam timendam indu-præsidia. cit, ut ex quarto Apocalypseo capite colligere est, eique triplex lumen suggerit: primum, timor Dei, occiditque illud Ecclesiastici: *Qui timet Deum, faciet bona*. Secundum, honor Dei: in Apocalypsi clamantem audi- *Ecl. 15. Apoc. 4. Pron. 7.* uimus Angelum: *Date illi honorem*, & in Pro- uerbij: *Honora Dominum & ualebis*. Tertium diuinorum iudiciorum representatio ac formido, in cuius rei signum Angelus initio Apocalypseo clamat: *Time Deum, quia uenit hora iudicij eius.* *Apoc. 14.*

Quarta & postrema, porta Septentrionalis est, circa quam metu malignus spiritus aduersus animam oppugnat, iuxta illud: *Ibi trepidauerunt timore, ubi non erat timor*, atque hic quadruplicem cohortem armat, in prima collocat dubitationem & ambiguitatem circa res quæ metus. præsentis prolongationem, paupertatis repudium,

reatio-
diabol-
per pri-
a animæ
onem.

atio
ni An-
duer-
ratio
ndij
ni.

is D.
ent.

dum, mendacia & periuria : in secunda peccati complacentiam , à satisfactione horrorem, conscientia malignitatem in tertia peruersam consuetudinem, incredulitatem, excoecationem mentis, heresim & ignorantiam: in quarta deniq; spem vitæ longioris, pœnitentia dilationem, deq; misericordia diuina præsumptionem.

Solatiū
boni Ange-
li circa me-
tus tenta-
tionem.

Eccl. 2.

E contra bonus Angelus, qui Gabriel, san-
cta quadam passione penitus contraria, quæ
est spes diuina, omnem hanc tentationem e-
neruat, verba illa Sapientis exclamans: *Aspi-
cui filij natiuitas hominum, & scitote, quia nul-
lus sperauit in Domino & confusus est: permansit
in mandatis eius, & derelictus est: simulque tri-
plicem ei spem velut aciem triangularem op-
ponit, quæ animam excitat & corroborat.*
Prima est spes quædam vitæ & fide plena, qua
credit & sperat: mysterio passionis Iesu Chri-
sti credens. Secunda est spes prouida, qua a-
nima sperat simul & credit, Deum casibus &
aduersitatibus humanis, qualia bella, pestes,
afflictiones, necessitates, aliaque providere
& succurrere posse, iuxta illud Propheta: *Spes mea tu in die afflictionis mea.* Tertia est spes
fidelis, per quam anima Dei sui promissis cõ-
fidit, illiusque sanctæ prouidentia innititur.

Ierem. 17.

Conceptus
Cabalistarū
antiquorū.

Hæc sunt ministeria, Auditores, quæ à
bonis nobis Angelis exhibentur, hi sunt eu-
stodia illorū effectus potissimi, videte quo-
que allegoricam & mysticam quatuor ven-
torum vel passionum animi nostri expositionem.
Atque huius occasione alterius cuius-
dam conceptus Rabinorum, qui cum hoc
nostro coincidit, mihi in mentem venit. Cre-
dite scilicet illudizantes, & Thalmudici con-
sarcinatores, Dei curram à quatuor Angelis
trahi & compositum esse velut è quatuor la-
pidibus pretiosis: ad latus dextrum gemmam
quandam fixerunt, è qua felicia omnia pro-
dibant, quam Michaëlem appellabant: ad si-
num aliam, quæ omnium afflictionum, ad-
uersitatum, & molestiarum causa erat, nomi-
ne Gabriele. Tertia mixta erat, & de dua-
bus prioribus participans, cui nomen dede-
rant Raphael: quarta denique erat velut gu-

bernatix ac dispensatrix omnium, quam V-
riclem dicebant. Hæc non nisi Iudaica com-
menta, at Christiana veritas docet, Dei cur-
rum non ab his quatuor duntaxat, sed ab in-
finitis alijs Angelis trahi, vt è Psalmistæ ver-
bis elici potest: *Curvus Dei decem millibus mul-
tiplex, millia latantium, &c.* Psal. 67.

Plura de perfectionibus Angelicis in ge-
nere non dicam, nam tempus jam est ad alte-
rum concionis membrum accedendi, in quo
gloriosi Michaëlis Archangeli excellentiam,
magnitudinem, & mirabilia singulatim o-
stensurum me dixeram: & quamuis Ecclesia
hodierna die omnium beatorum spirituum
festum & solennitatem celebret, singulatim
tamen gloriosi huius Archangeli, velut om-
nium capitis & cæterorum principis.

Digne igitur vt hac de re loquar, dico, si
authoritate quadam irrefragabili agendum
est qualis est reuelatio diuina, non nisi tria in li-
duntaxat
vniuersa Scriptura bonorum Angelorum no-
mina reperiuntur, scilicet, Michaëlem, Gabrie-
lem, & Raphaelem: primum decimo & duo-
decimo Danielis capite, & Iudæ Apostoli
Epistola Canonica, & quarto Apocalypsis:
secundum 8. & 9. Danielis & Lucæ capite pri-
mo. Tertium denique tertio Tobia capite:
cætera, quæ ab alijs citantur nomina, nulla li-
brorum Canonicorum autoritate nitun-
tur, nec ab aliqua Ecclesiæ traditione acce-
pta, sed partim à Cabala Hebræorum mu-
tuata, partim è libris Apocalypsis, qui ad no-
stram vsque ætatem peruenere, educta sunt.
Ita nomen Vrielis libro quarto Esdræ legi-
tur, qui inter Canonicas Scripturas, vi &
quartus, non est referendus. Libro secundo
oraculorum Sibyllinorum, quæ Tomo se-
cundo Bibliothecæ sanctorum Patrum le-
guntur, mentio habetur, Etomielis, Vrielis,
Sanielis, & Azaëlis, aliorumque plurimo-
rum. Beda quoque in Collectaneis suis nu-
merat & alios, Rumiëlem scilicet & Paue-
lem: alios etiam addunt alij, vt Iehudielem,
Barabielem, Escaltielem, & plurimos alios:
at nullius frequentior in sacro volumine,
quam Archangeli Michaelis habetur men-
tio,

Effe-

Effecta &
opera Mi-
chaelis Ar-
changel.
cap. 1.
cap. 2.
cap. 3.
cap. 4.

Effecta, opera & ministeria illius ex utro-
que in testamento frequentissime occurrunt.
Ipse siquidem fuit, qui olim Abrahamum,
ne filium immolaret, impediuit, & gladij
tam sublato ictum infregit. Ipse nocte inte-
gra cum Iacobo eundem aduersus Elau a-
nimaturus, lu&atus est, eumque in femore
laesit. Ipse Moysi in rubo ardenti apparuit, ad
quem legislator ille tanta cum reuerentia
accessit. Ipse eiusdem cadaver iam defun-
ctum magna diligentia occultauit, ne ipsum
Hebraei velut numen quoddam adorarent.
Ipse gladium manu vibrans Gedeoni appa-
ruit, ei que robur & animus addens causa
fuit, vt trecentis dumtaxat assumptis viris
copiosum Madianitarum exercitum profita-
garit. Ipse denique vna nocte centum octo-
ginta quinque hominum millia in castris
Senacherib regis letho dedit.

cap. 6 & 7.
4 Reg. 19.
Iud. 8.

Audite & alia. Ipse Aegyptum afflixit, &
tantas per omnes illius terminos plagas o-
stendit. Ipse aquas maris Rubri separauit, &
siccio pede tantam hominum multitudinem
per ipsum traduxit. Ipse velut t&diser filios
Isra&el in columna ignis in terram promissi-
onis perduxit. Ipse Prophetam Abacuc capilli-
to arreptum & Palaestina in Babylone trans-
portauit, & Danieli, qui in lacu leonum asser-
uabatur, alimentum procurauit. Ipse tres il-
los adolescentes in fornacem Babylonicam
coniectos conseruauit, & in medio flamma-
rum ijs astare visus est.

Iud. 14.
Iud. 15.
Dan. 14.
Dan. 3.

H&ec quidem & veteri Testamento: iam &
nouo non minora illius opera producamus.
Ipse fuit, qui quotannis aquas piscinae Pro-
batice mouebat, per quem motum omne
morbidorum genus sanabatur. Ipse succen-
tor fuit & choragus symphonice illius Ange-
licae, quae Christo nascente in montanis Iu-
daeae fuit exaudita. Ipse erit horrendus ille
tubicen & praeco, ad cuius vocem omnes
mortui sepulchris exibunt, & iudicio sesi-
stent. Ipse in die iudicij vniuersalis crucem,
clauos, coronam spineam, lanceam, ac reli-
quum passionis apparatus praefereat: Ipse
denique animas in statera ponit, & summo
illi iudici offert, vnde canit Ecclesia: *Michael
Archangele conueni se super animas suscipien-
das.*

cap. 5.
Iud. 4.

Bassai tom. 3. de Sanctis.

Equidem credidesim, gloriosum hunc
Archangelum vnum esse & septem illis spiri-
tibus, (& fortasse inter illos principem obvi-
nere locum) qui semper throno diuino ad-
stant, & rebus inferioribus, & quae ad homi-
nem spectant, praesunt, quique caeteris An-
gelis inferioribus ministeria delegant, &
quae ad mundi gubernationem directionem-
que pertinent, facere imperant, de illis lo-
quor spiritibus, de quibus Apocalypsis lo-
quitur: *Et vidi septem Angelos stantes in conspe-
ctu Dei, & in cap. decimo quinto, decimo se-
xto, & decimo septimo sermo est de septem
Angelis velut economis & agentibus gene-
ralibus omnium quae in mundo peraguntur.
Angelus quoque Raphael vnum se de eorum
numero esse ait: Ego sum Angelus Raphael, v-
nus ex septem, qui astans ante Dominum. Cle-
mens Alexandrinus de illis agens, haec addit:
Septem sunt, quorum est maxima potentia, primo-
geniti Angelorum principes. Horum potro de
numero Michael est iuxta Danielis verba:
Ecco Michael vnus de principibus mihi venit in
adustorium.*

Apoc. 8.

1. Pet. 1.

Dan. 10.

Apoc. 4.

Describit Apocalypsis septem lampades
diu noctuque ante Deum collucentes, quas
Ioannes de Angelis exponit: quem secutus
dicere ausum, Michaellem vnum esse & praeci-
pui, quemadmodum & Angelorum prin-
cipeps est: ac lampadem igne amoris arden-
tem, mirabilibus collucentem, & semper
ante diuin&e maiestatis thronum refulgen-
tem.

De hoc Archangelo illud Psalmi intelli-
gam: *Immitte Angelus Domini in circuitu ti-
montem eum, quo loco Septuaginta pro im-
mittet, exponunt castra metabitur:* Hierony-
mus *circumdat in gyro:* & quibus colligo, glo-
riosum Michaellem caelestes spiritus velut in
acie & castris ad fidelium defensionem, &
omnipotentis gloriam disponere. Confirma-
bit hoc praelium quod Apocalypsis in caelo
peractum scribit: *Factum est praelium magnum
in caelo, Michael & Angelus eius praebantur cum
Dracone. Vere praelium magnum, de re enim
magna concertabatur, num scilicet Deo ho-
nor & gloria reddenda foret, vel vt Bernar-
dus, Alexander Halensis, & Lactantius vo-
cant, num sacra Christi humanitas adoranda*

Psal. 35.

Apoc. 12.

Serm. 27.

Can. 3. p. 4.

70. in 4. l. 20.

cap. 9.

effet: & praelium hoc non vi armorum, sed rationum; non manuum motu & ictu, sed mentis, qui longe vehementior fiebat.

VI. Quo ordine sit in caelo Michael. Non satisfait mihi communis Theologorum nostrorum opinio, dicentium, Michaeli nostrum e primo & supremo vltima Hierarchia: choro, id est e Principatibus vnum esse; quod tamen hi e magno Theologo Dionysio didicerunt, qui libro de celesti Hierarchia Michaeli postrema Hierarchia, quae Principatus, Archangelos & Angelos comprehendit adscribit. Ipse enim eorum semper opinionem, vt probabilioem, sum secutus, qui Michaeli in primo supreme Hierarchia ordine, qui Seraphinorum est, collocandum censent; atque hoc apertissima e decimo Danielis capite, quo vnus de principibus magnis dicitur; & duodecimo, vbi lego, Michael princeps magnus; colligi posse iudico. Quomodo enim Princeps magnus dici queat, si non nisi in postrema hierarchia collocaretur.

Lib. de celesti hierarchia c. 9.

Dan. 10. c. 2.

Tob. 12.

Deinde Angelus Raphael, coram vtroque Tobia de dignitate sua agens ait: Ego sum vnus ex septem, qui astamus ante Dominum. Cum vero septem hi Spiritus, omnium iudicio Seraphini fiat. Clemens enim Alexander illos Angelorum principes & primogenitos nuncupat, & horum de numero vnus sit Raphael, qui tamen tam mirabilia opera edidisse non legitur, quam Michael, crediderim Michaeli nostrum huius ordinis fuisse.

Homil. 34. Euang. Hom. 1. super Missus est.

Tertio Magnus Papa Gregorius de Angelo Gabriele in homilijs suis hunc in modum locutus est: Ad hoc ministerium, summum Angelorum venire dignum fuerat, quia summum omnium nuntiabat: eiusdem quoque opinionis Bernardus est. Ambo igitur mea sententia inferre volunt, Gabrielem e Seraphinorum & praeceptorum Angelorum numero esse, atque ego hinc colligere, huc etiam referendum esse Michaeli nostrum. Si enim ob vnam legatione (maximam haud dubie) Angelus Gabriel hunc in ordinem allegatur, cur Michael noster, qui plures excutus est hoc numero excludatur?

Si quis vero opponat & e contra obiecit, Michaeli in scriptura, Angeli semper &

Archangeli nomine ceteri, deinde eum semper vt missum describi, quod ad inferioris hierarchia: ordines spectat. Respondeo ad primum cum magno Gregorio, Angeli nomen officij, ac dignitatis esse, non naturae. Ad secundum cum Paulo, omnes esse administratorios spiritus, omnes ministrare, & ad hominum salutem procurandam destinari, quod nemini mirum videatur, cum & creator ipse & Angelorum omnium Rex, venerit non ministrari, sed ministrare.

Quo stabilito progredior vterius, dicoque principem hunc & turmarum Angelicarum ducem non modo e primo prima hierarchia ordine & choro esse, sed omnium etiam Angelorum, qui post Luciferi eiusque sequacium rebellionem ac ruinam in caelo remansere, primum, nobilissimum, excellentissimum, & cum natura, & gratia, & scientia, cum alijs perfectionibus praestantissimum. Haec magni Basilij opinio est dicentis: Tibi e Michael duci superiorum spirituum, qui dignitate & honoribus praelatus es ceteris o. Homil. de omnibus spiritibus superioribus, tibi inquam supplico. Angelis. Beatus Laurentius Iustinianus idem quoque habet: Sanctus, inquit, spiritibus praelatus. Serm. de S. est Michael, sicut Lucifer malus. Inter recentiores huius opinionis est Ambrosius Catharinus: quod & e Daniele Propheta confirmari potest, qui Michaeli nostrum principem magnum nuncupat; quae dignitas ei non competeret, nisi caput & primarius aliorum foret.

Adhuc ipsum validis & praegnantibus rationibus confirmari potest, quorum haec prima, iuxta Theologorum, imo & Ecclesiae vniuersalis sententiam certissimum est, in magno illo & terribili praelio, quod in caelo Empyreo peractum est, Michaeli Dei personam gessisse, & velut diuinae Maiestatis vicarium depugnasse, cum igitur Lucifer agminis aduersarij caput, omnium Angelorum (vt vulgo creditur) princeps fuerit; rationi consentaneum fuit, aliorum Angelorum, principem & nobilissimum, e se Dei nomine obicere, & vniuersis retundere.

Secunda ex Apocalypsi eruitur, in qua magnum illud praelium describitur, ad litteram de praelio illic, scilicet, quod Luciferus & Antichristo

Nomen Angeli officij est non natura. Hom. 34. in Euang. Hebr. 1. Math. 10.

Michael omni Angelorum non praeuicacitium primus.

Homil. de omnibus spiritibus superioribus, tibi inquam supplico. Angelis. Beatus Laurentius Iustinianus idem quoque habet: Sanctus, inquit, spiritibus praelatus. Serm. de S. est Michael, sicut Lucifer malus. Inter recentiores huius opinionis est Ambrosius Catharinus: quod & e Daniele Propheta confirmari potest, qui Michaeli nostrum principem magnum nuncupat; quae dignitas ei non competeret, nisi caput & primarius aliorum foret.

Rationibus probatur Michaeli primum omnium Seraphinorum esse.

2. Apoc. 12. Antichristo

Christo Michael circa mundi finem intentabit. Petierim igitur, cui potius tam horrendū bellum, in quo de imperio & autoritate Iesu Christi decertabitur, quam omnium spirituum Angelicorum maximo & nobilissimo, conficere incumbat.

Tertium hanc porro, certissimum est Michaelē fuisse; qui Dei viuētis personam in rubo ardētī representauit: ita enim Moysi locutus est: *Ego sum Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob.* Credibile autem est, imo vel verisimile, non alium à Deo, vt vicariū, & personam suam representantem electum esse, quam Angelorum suorum principem & maximum!

4. *Nomina ab Ecclesia S. Michaeli dāta solita.*
 Sicut ad lib.
 Succeedat quarta, veritas hæc quamuis aliunde erui non possit, euidenter satis colligitur à nominibus ac titulis, quos Ecclesia huic Archangelo dare solet: modo enim illum præpositum paradisi, ac primatem cœlestis exercitus, modo cœlestis militiæ principem, Angelorum tribunum, & turmarum creatoris vicarium generalem nuncupat. Ad hæc veritatem hanc astruit Catharinus è cōmuni orandi precandique consuetudine Ecclesiæ. Nam in Litaniis Romanis, post SS. Trinitatis personas, & gloriosam Virginem, primus inuocari Michael solet. quo testimonio satis confirmatur, merita illius & magnitudinem cæteris spiritibus Angelicis præcellere.

Quinta sequatur. In extremi iudicii die, vt apud Matthæum scribitur signum filii hominis in cœlo apparitūrum dicitur, id est, signum crucis velut summi imperatoris & Regis totius vniuersi vexillum & aquila, hoc autem Michael noster, vt in homiliis suis docet Eckius præferet: Inde canit Ecclesia: *Signifer sanctus Michael representat ens.* Adeo vt hinc sequi videatur, inter turmas Angelicas eum primarium esse, quemadmodum capitaneus & vexillifer in turmis militaribus in terra primi etiam esse solent.

His addo, quæ de Angelo hoc scripsit Richardus Brixianus: inter cætera nomina quæ veteres Hebræi, qui de Religionis suæ mysteriis tractarunt, sancte coluerūt, fuit ipsam *Adiaton*, id est, princeps facierum, quod ani-

mas ad Deum offerret; easque gloriæ illius redderet participes. Mysterium hoc dum excutio, mihi persuaserim, admirabile, & præclarum hoc nomen glorioso Michaeli competere, facierum enim multitudo ingentem forte claritatem & splendorem diuini illius Archangeli denorat, tum etiam quod ab Ecclesia princeps, qui animas recipit easque Deo offert, appelleretur: *Constituit te principem super omnes animas suscipiendas, &c.*

Audiuitis igitur, auditores, mirabilia munia & perfectiones Angelorum omnium in genere: audiuitis etiam singillatim excellentiam, dignitatem & merita gloriosi Michaelis, atque his duobus punctis vniuersam concionem absolui. Honoremus igitur Angelos, milites illos cœlestes reueremur, agnoscamus, quantum illis deuicti sumus, illosque vt semper nobis adhiat, obsecremus: & inprimis gloriosum hunc Archangelum illum Seraphinorum principem colamus, duce illum generalem militiæ cœlestis inuocemus, vota nostra ac preces ad generosum hunc athletam, ad draconis illum, debellatorem, cœlestem signiferum, fidelem animarum tutorem dirigamus, ac magna animi demissione hanc illi orationem offeramus.

Gloriose sancte Michael, bonorum Angelorum ductor, spirituum cœlestium decus, cœlorum miraculum, principatum & dominationum caput; Cherubinorum Vice-Rex, summe Seraphinorum superintendens, agminum omnipotentis ductor, & generalis omnium regnorum prouisor: oculos tuos ad nos conuertere, rem nostram cordi habere, à periculis nos defendere, nosque custodi ac protegere.

Tu beatissime Angele, cuius gesta adeo Michaelis celebra sunt, & facinora adeo heroica, tu enim Adamum paradiso tam dulciter eduxisti, tu Abrahamæ gladium iam iam Isaaci cervicibus imminentem retinuisti, tu Mosi in rubo apparuisti, tu legem in monte Sinai dedisti, tu Iosue animos, gladium illi quo hostem conficeret adferendo, addidisti, tu Geodeoni aduersus Madianitas victoriâ contu-

listi, tu tribus pueris in fornace Babylónico refrigerio fuisti, tu deniq; tot tantaq; in terra mirabilia opera edidisti; in nos custodiã tuam recipe, tuere, & ab inimicis defende, imminenti periculo eripe, & in muris nostris excubias age. Tu fidelis fidelium protector & tutor, hominum inquisitor, atque animarum coram magni illius iudicis tribunali præsentator: tu qui iustitiã bilancem manu tenes, atque omnium actionum nostrarum merita ponderabis, cum animarum corporibus emigrauerint, & iam iam iudicio sistendæ sunt, benigne eas admitte, placide bilanci impone, Deoque magno cum affectu præsentata, & vt paucis complectar, tu ijs esto propitius ac fauorabilis, felicitatem hanc igitur sperantes, toto vitæ tempore in hoc mundo te solemas, expectantes interim donec in alio eiusdem compotes reddamur, ad quam Pater & Filius, & Spiritus sanctus nos deducere dignetur, Amen.

IN FESTO S. FRANCISCI CONFESSORIS.

Partitio.

1. De Natura verum operatrice.
2. De expositione textus Euangelicis.
3. De paruulorum exaltatione & superbiorum depressione.
4. De S. Francischi admiranda excellentia.
6. De vtilitate ordinis incepti & propagati.

*Confiteor tibi Pater, Domine cæli & terræ,
quia abscondisti hæc à sapientibus & re-
uelasti ea paruulis, &c. Matth. 11.*

FIGVRA.

Gen. 12.

INTER admirabiles & illustres magni Patriarchæ Abrahamæ virtutes, hanc Apostolus Paulus in ea, quam Hebrais scribit, Epistola, in primis denotat, velut ceterarum originem, causam, & fontem; quod nimirum de Deo vocatus, & patri iussus solo egredi, & cognationem vniuersam deserere, Chaldæos idololatrias confestim deseruerit, & nesciens

quo tenderet, in viam se non minori promptitudine quam obedientia ilico dederit: cumque spem instar anchoræ firmam, & solidam in animo haberet deinde Dei promissis aliunde niteretur, generose iter hoc suscipiebat, credens posteros suos ac nepotes stellarum instar multiplicandos, vt pote qui prædestinatus erat multarum gentium ac populorum pater futurus. Hoc ipsum inter ceteras laudes & præconia, quæ in gloriosæ Patris S. Francischi vita leguntur, facile etiam primum est, & neminem non in admirationem rapit, quod Abrahamæ cuiusdam instar, electus & vocatus cælitus, vt multarum nationum, id est, ordinum Religiosorum pater foret, temporalia omnia dimittens, & à mundi huius patria factus profugus, paupertatis iter quam perfectissime securus sit, solis Dei nitens promissis. Propterea meruit, suum vt semen, id est, spirituales filij & Religiosi per vniuersas mundi partes diffusi ac sparsi immensum multiplicarentur. Stauit ipse mecum hac super re vobiscum agere, auditores, cum illius hodie recolatur festiuitas. Verum spiritus cælestis opem precibus gloriosissimæ matris imploremus oportet; quam omnes vnanimi voce eam ob causam hac ratione, compellemus

AVE MARIA.

Quemadmodum magna illa mater natura in operum suorum pulchritudine, excellentia & perfectione plane se reddit admirabilem, quotidie, vt ipsa ad oculum certare licet, terrarum, insignia & præstantia creata de nouo producendo; ita non minus admirabilis est ratio, quam in illorum productione creationeque adhibet; adeo vt agendi operandique eius modus non minus operatione ipsa sit admirabilis. Si enim opificum operariorumque omnium in officinis suis artem & operandi rationem spectemus, comperiemus illos ad opus suum agendum & effectus producendos, optima semper solere media seligere & materias convenientissimas. Insignes quippe pictores, vt honorem sibi pingendo pariant, & opera sua illustrata sint; & ad memoriam po-

I.
Natura in modo operandi admirabilis est.

Artifices in suis operibus optimas seligunt materias.

Reso;